

# بابل کنار

نویسنده و محقق:

تقی لطیفی شیردار

|                     |                                              |
|---------------------|----------------------------------------------|
| سرشناسه             | : لطفی شیردار، محمدتقی، ۱۳۴۸                 |
| عنوان و نام پدیدآور | : بابل کنار / نویسنده و محقق تقی لطفی شیردار |
| مشخصات نشر          | : تهران: نقش گستران بهار، ۱۳۹۱               |
| مشخصات ظاهری        | : ۱۶۲ص: مصور (رنگی).                         |
| شابک                | : ۷ - ۲۷ - ۶۳۲۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸ : ۹۰۰۰۰ ریال     |
| فهرست نویسی         | : فیبا                                       |
| یادداشت             | : کتابخانه                                   |
| موضوع               | : بابل کنار                                  |
| رده بندی کنگره      | : ۳۹۱ / ۶ / ۲۸ الف / ۲۰۷۵ DSR                |
| رده بندی دیویی      | : ۹۵۵ / ۲۲۵                                  |
| کتابشناسی ملی       | : ۲۷۳۷۸۲۲                                    |
| تاریخ درخواست       | : ۱۳۹۱ / ۰۲ / ۲۳                             |
| تاریخ پاسخگویی      | : ۱۳۹۱ / ۰۲ / ۲۷                             |
| کد پیگیری           | : ۲۷۳۷۱۲۸                                    |

## بابل کنار

عنوان کتاب: بابل کنار  
نویسنده و محقق: تقی لطفی شیردار  
ناشر: مؤسسه انتشاراتی نقش گستران بهار  
ناظر چاپ: محمد اسماعیلی  
ویراستار: امین رزمجو  
چاپ: نقش گستر  
شابک: ۷ - ۲۷ - ۶۳۲۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸  
صفحه آرا: منیژه فاتحی  
سال چاپ: ۱۳۹۱  
تعداد: ۱۰۰۰ نسخه  
نوبت چاپ: اول  
قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و جز اینها برای مؤلف محفوظ است.

## فهرست مطالب

|                                                   |    |
|---------------------------------------------------|----|
| پیش گفتار.....                                    | ۹  |
| فصل اول: نگاهی مختصر به مازندران و بابل کنار..... | ۱۳ |
| وجه تسمیه مازندران.....                           | ۱۶ |
| کهن ترین ساکنان پیرامون دریای مازندران.....       | ۱۶ |
| اقوام ایرانی.....                                 | ۱۷ |
| البرز کوه ( البرز مرکزی).....                     | ۱۹ |
| وجه تسمیه بابل کنار.....                          | ۲۰ |
| بابل کنار از منظر سوادکوه.....                    | ۲۴ |
| فصل دوم: ویژگی های طبیعی بابل کنار.....           | ۲۹ |
| الف) آب و هوا.....                                | ۲۹ |
| ب) پوشش گیاهی.....                                | ۲۹ |
| ج) پرندگان.....                                   | ۳۱ |
| د) آبزیان.....                                    | ۳۱ |
| هـ) وحوش.....                                     | ۳۱ |
| و) جانوران اهلی.....                              | ۳۱ |
| ز) خاک ها.....                                    | ۳۲ |
| راه ها.....                                       | ۳۲ |
| حوادث طبیعی در بابل کنار.....                     | ۳۵ |
| فصل سوم: ویژگی اقتصادی بابل کنار.....             | ۳۷ |
| زراعت و دامداری.....                              | ۳۷ |
| ابریسم کاری.....                                  | ۴۰ |
| گردشگری.....                                      | ۴۲ |
| فصل چهارم: اوضاع اجتماعی.....                     | ۴۵ |
| جمعیت و توزیع آن.....                             | ۴۵ |

|          |                             |
|----------|-----------------------------|
| ۴۶.....  | بابل کنار و پهلوی ها        |
| ۵۴.....  | اقوام مهاجر بابل کنار       |
| ۵۴.....  | الف) کردها                  |
| ۶۱.....  | ب) سمنانی ها                |
| ۶۲.....  | عشایر بابل کنار             |
| ۶۴.....  | ساختار خانواده در بابل کنار |
| ۶۶.....  | کار در خانواده              |
| ۶۸.....  | املاک در بابل کنار          |
| ۷۱.....  | مؤسسات اجتماعی ده           |
| ۷۱.....  | الف) کدخدا                  |
| ۷۳.....  | ب) خانه انصاف               |
| ۷۴.....  | ج) سپاه دانش                |
| ۷۵.....  | حمام های بابل کنار          |
| ۷۷.....  | قراری و بیگاری              |
| ۸۰.....  | اجباری (سربازی)             |
| ۸۵.....  | آداب و رسوم در بابل کنار    |
| ۸۶.....  | الف) باورها                 |
| ۸۶.....  | ب) مراسم نوروزخوانی         |
| ۸۷.....  | ج) بازی ها                  |
| ۸۷.....  | د) موسیقی                   |
| ۸۸.....  | نغمه های بابل کناری         |
| ۹۱.....  | آداب مرگ در بابل کنار       |
| ۹۳.....  | آداب ازدواج در بابل کنار    |
| ۱۰۰..... | غذاهای بابل کنار            |
| ۱۰۱..... | صنایع دستی                  |

|                                                       |     |
|-------------------------------------------------------|-----|
| فصل پنجم: فرهنگ بابل کنار .....                       | ۱۰۳ |
| الف) زبان .....                                       | ۱۰۳ |
| ب) گویش .....                                         | ۱۰۴ |
| امامزاده‌ها در بابل کنار .....                        | ۱۰۵ |
| بهداشت و درمان .....                                  | ۱۰۷ |
| زایشگاه .....                                         | ۱۰۹ |
| مبانی معماری سنی .....                                | ۱۱۰ |
| مذ هب شیعه در بابل کنار .....                         | ۱۱۱ |
| الف) تعزیه در بابل کنار .....                         | ۱۱۱ |
| شیوه اجراء تعزیه .....                                | ۱۱۴ |
| ب) عزاداری محرم .....                                 | ۱۱۸ |
| ج) سقافارهای بابل کنار .....                          | ۱۲۱ |
| بیست و شش عید ماه .....                               | ۱۲۳ |
| تحولات تعلیم و تربیت در منطقه بابل کنار .....         | ۱۲۴ |
| گاه‌شماری در بابل کنار .....                          | ۱۲۸ |
| واژه‌های اصیل در حال فراموشی در فرهنگ بابل کنار ..... | ۱۳۰ |
| منابع و تحقیقات .....                                 | ۱۵۹ |

## پیش‌گفتار

سپاس خدای را سزااست که جهان را آفرید و بر کالبد جهانیان جان دمید و درود بر روان پاک و مطهر پیامبر رحمت حضرت محمد بن عبدالله (ص) که بشر را به خداشناسی رهنمون ساخت و آیین زندگانی را به او آموخت .

تاریخ محلی وضعیت اموری چون سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، مذهبی و غیره یک منطقه را بررسی می کند و نقش ارزنده ای در شناخت یک منطقه تاریخی هر اجتماع دارد . لذا در این تحقیق سعی شده است که از دریچه تاریخ محلی کار شود .

بنده تقی لطیفی شیردار بعد از ۳۵ سال شاگردی بر آن شدم تا به اندازه امکان ، دین اخلاقی خودم را نسبت به زادگاهم انجام دهم و در انتخاب عنوان تحقیق ام فراوان اندیشه کردم اما در میان عناوین فراوان که به ذهنم خطور کرد « بابل کنار سبزتر از برگ درخت » را درخور یافتم زیرا این سرزمین در سیر حوادث عذیده در زیر صدمات فراوان دهر سبز باقی ماند چه در اقلیمش و چه در روح و جسم مردان و زنان اش ؛ سبزی طبیعت روح نوازش و پاکی و سادگی مردمان سختکوش اش سبب گردید علیرغم مشغله فراوان سختی و صعوبت تحقیق پیرامون ولایت ام را با عنایت

به فقدان اسناد و مدارک آرشیوی و اسنادی به جان خریدار باشم. این حقیر نیز در این پیشگفتار سر آن ندارم که این سختی و صعوبت را به شرح و تفصیل بیان دارم تا خدای ناگفته پژوهشگران این طریق را با طرح سختی ها و تعذرات از انجام کار بر حذر نمایم.

ولایت بابل کنار به لحاظ جغرافیایی و تاریخی از دیرباز در موقعیت ممتازی قرار داشته بطوری که بعضی از اقوام مهاجر به دلیل این موهبت ممتاز، در این مکان، رحل اقامت می افکندند و در بررسی عینی و مطالعه علمی سعی گردیده قابلیت های نظیر کوه های پوشیده از جنگل های متراکم با گونه های نادر مختلف با زیستگاه وحوش نادر که چون حصاری این خطه را در برگرفته و جریان رود بزرگ بابل (باول) از وسط این ولایت با انهار و چشمه سارهای متعدد شریانهای حیات، شالیزارهای گسترده، باغهای فراوان با میوه های متنوع و مطلوب، اراضی سیفی جالب و چشم نواز و غیره از دیدگاه های گوناگون زمین شناسی، جغرافیا، تاریخ، مردم شناسی، جامعه شناسی، و اقتصاد بررسی گردد و ویژگی های فرهنگی، این سرزمین با وجود علما و خطبا و دانشمندان که خود استوانه های فقه و علم و عامل اصلی رونق این نواحی بودند، انگیزه ی کافی را در بنده ایجاد نموده تا بتوانم با تلاش پنج ساله، شناسنامه ی تاریخی منطقه را از پراکندگی و فراموشی خلاصی بخشیده و این تدوین برای آگاهی آیندگان باقی بماند و فضیلت پژوهشگر، باقی بماند. همچنین عظمت این خطه از سرزمین ایران محفوظ گردد، و انگیزه دیگرم استمرار بخشیدن به خدمات خدوم مرحوم جعفر قلی لطیفی شیردار (جدم) که با حرارت بالا خدمت رسانی به اهالی و طوایف مهاجر را در اولین دهه از قرن معاصر در حد بضاعت فروگذار نمی نمود؛ بنابراین به سبب فقدان اسناد و مدارک کتابخانه ای و آرشیوی و کمبود آثار و ابنیه سعی بر آن بود که عموماً فرهنگ و تمدن و

جغرافیای منطقه محوریت داشته باشد و نوع تحقیق معجونی از توصیف و تحلیل باشد و خواننده محترم با مطالعه این کتاب، وجود تشابهات فرهنگی را در آداب و رسوم و گویش و زبان یک قوم را که همیشه متأثر از اقوام و حکومت های صاحب شناسنامه می باشد، مذاقه کند. با عنایت به قدمت تاریخی مازندران و وجود اماکن مقدس معصوم زاده ها و وجود رودخانه های پر آب و زمین های حاصلخیز و راههای قافله رو در داخل منطقه و اطراف آن می توان مدعی شد که این خطه در قرون گذشته معابر و زیستگاه اقوام و طوایف و گروهها بوده است. بنابراین می بایست تا دیر نشده کار آغاز می شد تا اسناد و مدارک مربوط به منطقه به دست گردباد فراموشی ناپود نگرود و اطلاعات جمع آوری شده را به نحوی شایسته در اختیار نسل های آینده قرار داد همه ی موارد فوق موجب کنجکاوی شدن ذهن ناقصم گردیده تا با شوق فراوان دفتر حاضر را در اختیار علاقمندان قرار دهم. در خاتمه با فرستادن درود به مقام عزتمند انسان های شریفی که با همه ی کمبودها و متحمل شدن محنت ها بستر لازم را برای رشد و تعالی این ولایت، مهیا ساختند.

در این کتاب از مراحم و الطاف همه ی کسانی که در این راه یار و همراه بودند، بویژه از سرکار خانم الهام داوری که در نگارش و استاد امین رزمجو در ویرایش این اثر نهایت همکاری را داشته اند تشکر و تقدیر می نمایم.

در خاتمه از خوانندگان فاضل تقاضا دارم تا کاستی ها و نواقص این تحقیق را که نگارنده پیشاپیش بدان معترف است به منظور تکمیل هرچه بهتر آن، از ارائه طریق دریغ نفرمایند.

شیراز - زمستان ۱۳۹۰

تقی لطیفی شیردار



همه افتخاری تو بابل‌کنار  
 همان رشته کوهی به البرز نام  
 پوشیده از جنگل همه روی هم  
 بغل کرده ده‌های بابل‌کنار  
 یکی رود دار درون خودش  
 بود نام او رود بابل‌بنام  
 پیام زلالش چو آب نیکو  
 ولینعمت اهل بابل‌کنار  
 میان زمین زراعی بود  
 ز شرق و ز غربش زمین یسار  
 فرایز سر مرد بابل‌کنار  
 زنان سرافراز این مرز و بوم  
 به دست توانای خود در بهار  
 هنرها به خانه بیارد به کار  
 گهی در مزارع گهی بر تنور  
 صفای صمیمی بود این دیار  
 مرادی بگو نام بابل‌کنار  
 که در دامن کوه داری قرار  
 برومنده کوهی پلنگش کنام  
 چو پرگار گردد و همه دور هم  
 چون کودک در آغوش مادر قرار  
 چون پستان مادر کند خشنودش  
 مداماً بود رود قابیل پیام  
 جمال سوادش به همراه کوه  
 که نعمت زچته نماید نثار  
 همان سهم بابل‌کناری دهد  
 نسق‌های نهرش شود پر زبار  
 بدین رود پر بار کند افتخار  
 به بیرون چو شیر و به خانه چو موم  
 به همراه شوهر چو بازوی کار  
 مربی فرزندان و قالی به دار  
 گهی کار نوغان ز راحت به دور  
 خدایا ز آفاتشان دور دار  
 بماند ترا بعد از این یادگار<sup>۱</sup>

۱. از آقای امین علی مرادی، ۱۳۳۶، جشن ۶ بهمن، در روستای شیردارکلاه مقابل شرکت تعاونی خیام شیردارکلاه